

Francišek de Paula Hladnik.

(Spisal *Ź. Benkovič.*)

Ti mladini učenik, ovčar
Bil si in ilirskih rož vrtnar.

Hladniku: *Drag. Dežman.*

I.

Francišek de Paula Hladnik se je porodil v Idriji dné 29. sušca leta 1773. Oče Matija je bil neimovit rudniški čuvaj; mati mu je bila Doroteja, rojena Reven. Dovoršivši doma ljudsko šolo, je vstopil s pomočjo raznih dobrotnikov v ljubljansko gimnazijo. L. 1789. je prestopil iz gimnazije, ki je imela tedaj le šest razredov, v tako imenovano modroslovje ali sedmo šolo; kjer so mu bili med drugimi profesorji: razjezuvit Anton Gruber za matematiko, Wilde za modroslovje in zgodovino, Schaller za fiziko.

Kot dijak je izkusil trpko usodo večine slovenskega dijaštva, boreč se za vsakdanji kruh. Stradanje in preveliki duševni naporji so mu nakopali bolezen, katera ga je trla njega žive dni. Ni imel sicer darú, da bi hitro razumel vsako stvar, a odlikoval ga je velikansk spomin, s katerim je trajno ohranil vse znanje, katero si je nabavil. Že na dijaku se je pokazal njegov tih in miren značaj in veselje do vede.

Najboljši dobrotnik in mentor mu je bil Nikolaj Merk, posestnik gradú Zduš pri

Kamniku. Hladnik je kot domači učitelj njegovim otrokom vse počitnice preživel pri njem na deželi. Ko bi ne našel tega očetovsko skrbnega moža, ki je odgojitelja svojih otrok res cenil in ljubil in zato tudi rad potrpel z njegovim včasih neprikupnim značajem, bil bi se Hladnik najbrže izgubil ali vsaj to bi ne bil postal, kar je bil pozneje.

Leta 1791. je dovršil tudi modroslovski dve leti. Uprav to leto se je razšlo jožefinsko centralno semenišče v Gradcu, kamor so morali dotlej zahajati tudi bogoslovci ljubljanske škofije, in Ljubljana je dobila lastno duhovsko semenišče. Hladnik je iz lastnega nagiba postal bogoslovec. Profesorji so mu bili: Jurij Grossauer za cerkveno pravo in zgodovino, Jožef Martin Koben za stari zakon, Janez Tretter za dogmatiko in dr. Jožef Hänle za moralo: vsi trdi jansenisti, pristni gojenci iste dobe. Hladnik je

Francišek de Paula Hladnik.

bil njih zvesti učenec. Baval se je mnogo s Kantovo filozofijo in ostal nje verni pristaš svoje žive dni. Razven tega je studiral francoščino in grščino, ki mu je bila najljubša. Na počitnice je hodil k baronu Žigi in Karolu Zoisu. Zakaj ni več zahajal k Merku, ni znano. Je-li Merk pustil Hladnika ali Hladnik Merka? Vsekako je to neka senca na značaju mladega moža.